

UČITELJSKI TOVARIŠ.

Glasilo

„Slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani“.

Urejuje:

Jakob Dimnik,

učitelj na II. mestni šoli v Ljubljani.

Št. 10. Ljubljana, 16. vel. travna 1896. XXXVI. leto.

Vsebina: Luka Jelenc: O zgodovinskem pouku v ljudski šoli. — Fr. Orožen: Ustavoznanstvo. — J. Ravnikar: Martin in Jera. — E. Gangl: Narodopisna češko-slovanska razstava v Pragi l. 1895. — Naši dopisi. — Vestnik.

O zgodovinskem pouku v ljudski šoli.

(Luka Jelenc.)

Zgodovinski pouk je v ljudski šoli razmeroma še mlada učna disciplina in zaradi tega njegova metodika še ne do cela dognana. Da, v malokaterem predmetu se postopa takó različno, kakor baš pri zgodovinskem pouku. Ker pa je pri temu predmetu takó skromno odmerjenem času mogoče le na jeden, najprikladnejši način doseči gotovih in dovoljnih uspehov, razmotriti nam je resno vse znane načine in izbrati najboljši, ljudski šoli najprikladnejši način.

Predno pa napišem nekoliko o metodiki zgodovinskega pouka, naj izpregovorim prav na kratko o njega važnosti.

Vážnost kake učne discipline v ljudski šoli se presoja potem, ali vpliva na učence formalno, t. j. ima vzgojilno moč, ali materialno, t. j. podaje jim potrebnih znanostij za življenje. Naravno torej, da se oni predmeti prištevajo najvažnejšim, ki vplivajo na učence na oba načina.

Kakó pa vpliva zgodovinski pouk? Zgodovina je kronologična bilježka fakt in dogodeb od tistega časa, kar se je človek zavedel, pa do današnjega dne. Te dogodbe pa niso slučajno nastale, temveč vsaka je posledica gotovih, čestokrat zelo skritih vzrokov, ki se pokažejo le pazno motrečemu očesu in katere je treba spoznati, ako

hočemo zgodovinska fakta razumeti. Jasno je torej, da zgodovinski pouk bistri um.

Neizmeren, neprecenljiv pa je vpliv zgodovinskega pouka na srce. Spoznanje velikih značajev, krepostnih dejanj, navdušenje k posnemanju; z moraličnim gnjevom odvrnemo pogled od človeške podlosti, z zadoščenjem nas navda četudi počasni ali neizprosni in gotovi korak povračujoče Nemesis. Temeljito proučevanje zgodovine nas preveri, da se osveti vsaka pregreha, če ne vselej précej, pa v poznih rodovih. In to spoznanje ima v sebi veliko moralično silo, ublaži srce in povzdigne moraliteto.

S tem pa vpliva tudi na voljo; saj se nam kaže v zgodovini dejanski izpolnjena človeška volja. Iz zgodovine povzamemo, kakó mogočna je človeška volja, koliko lahko učini dobrega in zlega. Očividno je, da nam to krepi voljo. Ker pa je — kakor sem že omenil — baš zgodovina učiteljica morale, morala pa odločuje našo dobro ali zlo voljo, razvidno je, kakó zgodovinski pouk našo dobro voljo krepi in torej blagodejno vpliva na naša dejanja.

Zgodovinski pouk bistri razum, blaži srce in krepi voljo, torej je formalno izvrstno vplivajoč učni predmet.

Razmotriti nam je sedaj še, kakó vpliva zgodovinski pouk v materialnem pogledu, kake vrednosti so v njem dosežene vednosti za praktično življenje.

Zgodovina je najboljša učiteljica v toli potrebnem spoznanji različnih časovnih znamenj. V zgodovini vidimo, da imajo jednaki vzroki vedno jednake posledice, vidimo: kaj je bilo človeštvu v korist, kaj v škodo in se učimo, upogniti se časovnim zahtevam, kar je neobhodno potrebno, ako nočemo priti ž njimi v kolizijo. Znanje zgodovine nas usposobi za politično samostojnost, osamosvoji nas ter nas stori razsodne in neodvisne od časnikarskega mnenja. Koliko je pa to vredno v današnjem času, ni mi treba posebe poudarjati.

Zgodovina nas uči ljubiti domovino: brez znanja zgodovine ni domoljubja. Domoljubje pa je ona vez, ki nas veže v jedno rodbino, je najboljši porok varnosti imetja in trajnega miru; zakaj domoljubje nas stori oprezne in — rekel bi — skoro nekako bojazljive pri uživotvarjanji novih idej, varuje nas prenapetostij ter pogubnih ekstremnih teženj in je na ta način podlaga srečnemu rodbinskemu življenju.

Iz teh kratkih potez že razvidimo, kakó zgodovinski pouk torej tudi materialno vpliva, ker nam nudi vednosti, ki so za praktično življenje eminentne važnosti, osobito v sedanjih časih, ki hidra anarhizma in socializma preti uničiti vse stebre miru in varnosti, ki z omamljivo silo vpliva na nerazsodno maso in zmagovito hitro pridobiva vedno širše polje. Maso ljudstva še nikdar ni vodil razum, to vidimo v zgodovini; vporabljali so jo brezvestni in odločni sleparji.

Mislim, da navedene točke zadostujejo, da nas uverijo o važnosti zgodovinskega pouka in da nam dajejo dosti povoda, resno delati na to, da se tej disciplini, ki zavzema doslej v ljudski šoli nekako podrejeno mesto pasterke, z dobro metodiko pripomore do onih zaželenih in trajnih vspehov, katere, kakor smo videli prej, prav urejeni zgodovinski pouk lahko doseže in ki so toli dobrodejnega vpliva v socialnem življenji.

Zdaj, ko sem izpregovoril o važnosti zgodovinskega pouka, stopiti mi je korak dalje ter govoriti o gradivu temu pouku.

Veliko težavo dela učitelju skrbna izbira učnega gradiva za zgodovinski pouk. Da tu ne gremo napačno, izbirati nam je snov po vtemeljenih načelih. Ta načela določujejo obseg in vsebino gradiva zgodovinskemu pouku.

Za obseg gradiva veljajo nastopna načela:

1. Popolni pouk v svetovni zgodovini ni v ljudski šoli niti mogoč, niti potreben. Tega načela mi ni treba dalje vtemeljevati, opozorim le na to, da nam za to nedostaja časa, in da bi učenci naši takega pouka ne razumeli. Tudi nimajo vsi zgodovinski dogodki jednake vzgojevalne moči, ne jedakega interesa za mladino, katera ne razume mnogo zgodovinskih prikazov, pa še veliko menj vé ceniti.

2. Kar je mogoče, naj se temeljito poučuje na naših narodnih šolah zgodovina našega slovenskega naroda, ter zgodovina avstrijska v obče.

Tudi te točke mi ni treba na široko vtemeljevati. Naravno je, da naj vsakdo svoj narod in svojo ožjo in širšo domovino čišla in ljubi. In to je samo mogoče, če vsak posameznik svojo domovino dobro pozna v zemljepisnem in zgodovinskem pogledu, zakaj, ponovim še jedenkrat, brez domovinoznanstva ni domoljubja. Šolska mladina naj se torej napeljuje, da spozna duha in značaj, dela, napore, usodo vsega naroda, kakor tudi posameznih imenitnih oseb in to radi tega, da razumeva preteklost in da bo vedela prav ceniti pridobitve sedanjih časov.

Pri določitvi gradiva zgodovinskemu pouku po vsebini se nam je držati sledečih načel:

1. Zgodovinski pouk v ljudski šoli naj ne bode jednostransk, da bi se oziral le na politično stran, da bi bil samo povestnica o knezih in vojskah, da bi našteval samo suhoparna fakta, imena in števila. Za nasprotstva narodov in držav, za bitve in dolgotrajna obleganja otroci nimajo razuma, in to tudi ne moremo zgodovino imenovati. Tako gradivo zadošča samo radovednosti učeče se mladine in napolni glavo z neplodovito učenostjo, razuma pa ne bistri, ne blaži srca ter ne krepi volje. Ne mudimo se pri zgodovinskem pouku samo pri palačah in na dvorih, pojdimo v prijazno kmetsko kočjo ter opazujemo

prava, нрав in običaje preprostega naroda. Opozarjati nam je na to, kakó so vplivale na narod razne vladne naredbe, trgovstvo, denar, mesta, plemstvo, vojske in zveze z drugimi državami. Zgodovinski pouk, kateri se peča samo z državo in zanemarja narod, je samo okostnik.

Če vse to prevdarimo, razvidimo takoj, da so nam kulturne slike pri zgodovinskem pouku neobhodno potrebne. Ako poučujemo zgodovino takó, da združujemo politično stran s kulturnimi slikami, imela bo učeča se mladina hasek od nje. Mozeg in kri, svežost in življenje dobi zgodovinski pouk šele, ako se vtopimo v posebnosti narodovega življenja.

Ne bom pretresoval, ali je v naših berilih snov zgodovinskemu pouku izbrana po teh načelih, izjavim le, da se mi to nikakor ne zdi. Ko učitelj pride na novo šolo, priučiti se mora o različnih razmerah svojega krajnega delokroga, zakaj zgodovinski pouk se mora najprej ozirati na pripovedke, gradove in druge zgodovinske spomenike šolskega okoliša. Ko vzame to tvarino, potem se mu je šele opirati na berilo. Tu pa pogrešamo snovij naši domači zgodovini popolnoma. Kakó naj spozna naša mladina mili narod samo iz beril „Stari Slovani“ in „Hiše starih Slovanov“? Kje so tu navedeni naši možje, ki so žrtvovali za svoj narod, za svojo ožjo in širšo domovino vse, tudi življenje? Velik del zgodovine slovenskega naroda je v turških bojih. Kakó lepo bi spoznali in vedeli ceniti učenci hrabre čine naših pradedov, ko bi se obravnaval v lepih zgodovinskih črticah Kacijanar, Herbert Turjaški, Turn, Andrej Turjaški! Mislim, da bi take slike veliko bolj vplivale formalno in materialno na mladino, nego da bemo, kako je Aleksander Veliki krotil divjega žrebca.

Ni mi dalje pretresovati snovi zgodovinskemu pouku v naših berilih, ker, ako ni izbrana prav srečno, nismo krivi učitelji, ki se nam je strogo držati predpisov podrobnega učnega načrta, izražam le željo, da bi se podrobni načrti v tem smislu preuredili, in preosnovale naše čitanke.

Slednjič mi je še izpregovoriti o metodiki zgodovinskemu pouku.

V tej so razni pedagogi kaj različnega mnenja gledé obče priznanega pedagogijskega načela, da nam je namreč postopati od bližnjega do daljnega, od znanega do neznanega, od lažjega do težjega. Nekojim je to, kar nam je po času bližje kot znano in to jih napoti, da poučujejo zgodovino regresivno. Drugi so zopet mnenja, da je to, kar je kraju bližje, znano in to jim zopet daje povod, da poučujejo zgodovino progresivno. Tretji se ravna po načelu: od lažjega do težjega ter povdarjajo, da so najlažje in najpriprostejše patriarhalne razmere, poučujejo torej kronologično.

Da si izvolimo pravi učni vspeled, moramo poznati bolj natanko smer navedenih metod.

1. Regresivna metoda. Tu začnemo s sedanjostjo in gremo nazaj do najstarejših časov od perijode do perijode. Zaradi mnogih nedostatkov se je izreklo mnogo pedagogov zoper to metodo. Zapletenih razmer našega modernega življenja ne razumejo otroci takó lahko, kakor priprostejše razmere starejših dob. Zagovorniki in prijatelji regresivne metode imajo pred očmi le politično zgodovino; kakor hitro se pa združi s kulturno, ne moremo pričeti s sedanjimi kulturnimi razmerami.

2. Progresivna metoda se naslanja na zemljepis, ki pouk v zgodovini oživilja in dopolnjuje. Pri progresivnem pouku izidemo iz šolske sobe na domači kraj, šolski okoliš i. t. d., ter se oziramo pri tem pouku na zgodovinske podatke. Iz tega se že razvidi, da tem potom ne pride zgodovina do samostojnosti in je nekak „appendix“ zemljepisa. Če poučujemo zgodovino po tej metodi, nedostaje ji kronologične vezi.

3. Prvotna, najbolj razširjena, najbolj naravna in pedagogiško prava metoda pri zgodovini je kronologična. Zakaj, vtemeljiti je prav lahko. Začne pri zgodovinsko verjetnih dogodkih in dospe do današnjih dnij. To je najnaravnejša pot, ker je ista, kakor so se vršili politični dogodki in razvijale kulturne razmere.

Pri tem pa nikakor ne rečem, da začnimo poučevati v naših ljudskih šolah o najstarejših narodih. Nikakor! V 3. šolskem letu začnimo z Rudolfom Habsburškim in pojdimo do današnjih dnij takó, da bode tanka nit vezala najvažnejše dogodke avstrijske monarhije. V 4. šolskem letu začnimo z ustanovitvijo vzhodne krajine ter razširjajoč tvarino prejšnjega leta nadaljujmo v nepretrgani vrsti do današnjih dnij.

Pa ni dosti, da otroci vedó samo o zgodovinskih dogodkih, podlaga vsi zgodovini mora biti zemljepis. „Alle Geschichte wird der Jugend in die Luft geschrieben, wenn Geographie nicht die Basis ist“, pravi Schleiermacher.

Učitelj mora tudi gledati, da stori otrokom zgodovinski pouk prijeten, da ga oživi in dopolnjuje. Kakó se to zgodi? S čitanjem pesmij, pripovedek in pravljic zgodovinskega obsega. Preprosto ljudstvo vé mnogo zgodovine. Vé o kralji Matjažu, o princu Evgenju, o Napoleonu, o revolucijah, o Lavdonu in Radeckyju, o Turkih, o 30 letni vojski itd. Od kod vé ljudstvo vse to? Ali iz šole? Kar so se naučili v šoli, to se je žalibože največkrat že razkadilo. Od kod torej ta znanost? Razven nekakega ustnega izročila je pesem, narodna pesem, katero mora ljudstvo zahvaliti za zgodovinsko znanje. Kar narod poje, to razume, verjame in zapomni. Iz tega lahko povza-

memo, kolike važnosti so zgodovinske pesmi, in v naših čitankah bi jih ne smeli pogrešati. Obravnava narodnih pesmij zgodovinske vsebine ne provzročuje učitelju težkoč, ker so tu veljavni isti obče priznani principi, kakor pri obravnavi drugih beril v vezani besedi. Pri obravnavi pripovedek in pravljic zgodovinske vsebine naj se pa opusti vsa kritična razprava o njihovem početku in izviru. Opusti naj se pa tudi vsa razprava o dozdevnih nedoslednostih in dvoumnostih. Povdarjati se pa ima vsekako zgodovinska podlaga.

Končujoč povdarjam le še, da če je kje na mestu zahteva, da naj učitelj ne gre nikdar nepripravljen v šolo, gotovo je to najbolj pri zgodovinskem pouku, pri učencih pa: *repetitio est mater studiorum*.

Ustavoznanstvo.

(Spisal Fr. Orožen.)

E.

Od pragmatične sankcije do Franc Jožefa I.

(1713—2. grudna 1848.)

4. Ferdinand I. (1835.—2. grudna l. 1848.).

(Dalje.)

Erdeljski Rumuni so se tudi vzdignili zoper Madjare, na mnogo-
brojno obiskanem taboru v Blaževu dné 12. vel. travna zahte-
vali enakopravnost z drugimi narodi in se izrekli zoper zdru-
ženje z Ogersko. Erdeljski Nemci so se pa pridružili Madjarom. Ru-
munski narodni odbor se je pripravljaj na upor zoper vojsko, katero
je poslala ogerska vlada na Erdeljsko. Tako se je začela grozovita
vojska med Madjari in Rumuni, pogorelo je mnogo vasi in poginilo
obilo ljudi.

Tudi v sedanji Rumuniji je nastala revolucija, kar je napotilo
Ruse, da so posedli deželo. Ruska vojska je bila torej v obližju Ogerske
in ni bilo pričakovati, da bi se vzdignila zoper Hrvate in Srbe.

Dné 22. ma l. srpana l. 1848. se je sešel državni zbor na
Dunaju. V tretji seji je predlagal J. Kudlich, da se osvobodi kmet
tlake in sploh gajšćinskih bremen. Po dolgem pogajanju se je sprejel
predlog z dostavkom, da se dovoli grajšćakom odškodnina za nekatere
dolžnosti podložnih kmetov. Cesar se je že dné 12. vel. srpana povrnil
na Dunaj in pozneje pritrdil sklepom državnega zbora. Med zasedanjem
državnega zbora so se zopet ponavljali na Dunaju nemiri, katere so
povzročile dogodbe na Ogerskem. Demokratična stranka se je zave-
zala z Madjari, kateri so poslali na Dunaj poslanstvo tedaj, ko je šel

Jelačić z vojsko nad Madjare „da osvobodi deželo nesposobne in nepriljubljene ustaške vlade“.

Košut je vedno očitneje deloval zoper Avstrijo, ločil honvede od avstrijske vojske in razveljavil vrednost avstrijskega denarja za Ogersko. Madjari so se ujemali z italijanskimi uporniki in Nemci v Frankfurtu. Madjarski vojaki so pobegnili iz Italije in drugih krajev in se podvrgli ogerskemu ministerstvu. A tudi dunajska vlada se je ohrabrila in 4. kimovca zopet potrdila Jelačića kot bana hrvatskega. Pomagala je tudi Srbom, ki so se na Ogorskem uprli Madjarom, in potrdila generala Suplikaca kot srbskega vojvoda. Sedaj so tudi erdeljski Nemci zapustili Madjare.

Jelačić je prišel s svojo vojsko do Blatnega jezera, kjer se je hotel palatin ž njim pogajati, a ban mu ni zaupal. Palatin nadvojvoda Štefan se je na to odpovedal svoji časti ter se podal na Nemško. Cesar je imenoval za glavnega poveljnika na Ogorskem grofa Lambergga. V tem času je imel vso oblast Košut, ki je v ogerskem državnem zboru dosegel, da niso priznali Lambergga kot poveljnika. Razdraženo ljudstvo je umorilo Lambergga dne 27. kimovca. Jelačić se je bližal Budim Pešti, a bil pri Stolnem Belgradu premagan. Cesar imenuje sedaj Jelačića kot kraljevega namestnika na Ogorskem in razpusti ogerski državni zbor, a ta se noče udati. Tako se je začela vojska med cesarjem in Košutom.

Boji na Ogorskem so tudi vplivali na druge avstrijske dežele, zlasti pa na Dunaj. Košut je deloval na to, da odpravi vojnega ministra grofa Latoura in tako lože oborožuje svojo vojsko. Na Dunaju in v drugih avstrijskih deželah dotlej narodno gibanje še ni bilo nevarno Avstriji, ker so še premalo poznali tedanje razmere in narodno gibanje na Nemškem. Avstrijski Nemci so sicer volili poslance v Frankturt, ker pa je bil nadvojvoda Ivan državni upravitelj in Schmerling državni minister, ni se toliko občutilo nasprotstvo med nemškimi in avstrijskimi interesi. Vendar so mnogo vplivali na avstrijska demokratična društva nemški rovarji. Minister Latour je poslal banu vojake na pomoč kljubu pretenju dunajske radikalne stranke. Ko je odhajal neki gališki polk z Dunaja, ustavili so polk na Taborskem mostu. narodni stražniki in akademična legija. Nastal je boj, ki se je tudi po mestu razširil, kjer so grofa Latoura pred poslopjem vojnega ministerstva ubili in na neki svetilnici obesili. Ta upor se je začel dne 6. vinotoka l. 1848.

Cesarski dvor je pobegnil v trdnjavo Olomuc, kjer je ostal čez zimo. Slovanski poslanci so zapustili državni zbor ter se zbrali v Pragi. Cesar je poveril glavno poveljništvo knezu Alfredu Windischgrätzu, ki je prišel dne 20. vinotoka pred Dunaj ter se tam združil z dunajsko posadko. Ban Jelačić pa je prihitel z Ogorske proti Dunaju, iz kate-

rega je pobegnilo mnogo prebivalcev. Dunajski narodni straži je bil poveljnik Messenhauser, ostali uporni vojski pa poljski general Bem. Dunajsko ustajo in obrambo so vodili državni zbor s stalnim odborom in načelnikom dr. Fischhofom, občinski odbor, dijaški odbor in osrednji odbor dunajskih demokratov. Uporniki so pričakovali pomoči iz Nemčije in Ogerske. Nemška narodna skupščina v Frankfurtu je poslala nekaj poslancev, da bi posredovali, a Windischgrätz se ni spuščal v pogajanja. Dunajčanom je hitela na pomoč madjarska vojska, katero je pa Jelačić premagal pri Schwechatu. Avstrijska vojska je obkrožila Dunaj, ki se je udal 31. vinotoka. Za Dunaj je Windischgrätz proglasil obsedno stanje, razorožil prebivalstvo, odpravil politična društva in uvel vojaško vlado. Bem je pobegnil, od ostalih voditeljev pa je vojaško sodišče obsodilo nekatere na smrt, druge pa na več let v ječo. Tako se je končal dunajski prevrat.

Sedaj pa se je Avstrija pripravljala na vojsko zoper uporne Madjare. Cesar Ferdinand I. je proglasil v manifestu z dné 7. listopada Košuta in njegove pristaše kot veleizdajnike in podredil Windischgrätzu vse ogerske oblasti. Državni zbor na Dunaju je že prej prekinil zasedanje, cesar pa je sedaj premestil državni zbor v Kromeriž na Moravskem, kjer so se zopet zbrali 22. listopada vsi poslanci ter se posvetovali o osnovnih pravicah in novi državni ustavi. Državni zbor je izvolil Poljaka Smolko kot predsednika.

Dné 21. listopada je dobila Avstrija novo ministerstvo, v katerem je bil ministerski predsednik knez Feliks Schwarzenberg. Drugi člani novega ministerstva so bili: Grof Franc Stadion za notranje zadeve, pl. Thinnfeld za poljedelstvo, Karol pl. Bruck za trgovino, baron Franc Cordon vojni minister, baron Filip Kraus finančni minister in Aleksander Bach za pravosodje. Ministerstvo je obljubilo, da bode zboljšalo upravo in pravosodje in tako zopet utrdilo državni red.

Važna posvetovanja so se pa vršila v Olomucu. Dné 2. grudna l. 1848. se je odpovedal cesarski kroni Ferdinand I. vpricho cesarske rodbine, ministrov in dvorjanov, Windischgrätz in Jelačića in drugih dostojanstvenikov. Ferdinand je bil brez otrok, torej bi bil po pragmatični sankciji naslednik brat nadvojvoda Franc Karol, ki pa ni hotel prevzeti cesarske oblasti. Nasledil je torej njega najstarejši sin Franc Jožef I., s katerim se začne nova doba. Cesar Ferdinand I. se je preselil s svojo soprogo, cesarico Marijo Ano Karolino, v Prago, kjer je umrl dné 29. rožnika l. 1875.

(Dalje prih.)

Martin in Jera.

(J. Ravnikar.)

Šesto poglavje.

Resnični kmetski pogovori.

(Dalje.)

Hočevar: Tako je, ker inace bi moral govoriti tudi o tem, kar je pisal pri Gašperetovih otrocih.

Starešina: Najbrže se je pred smrtjo pri tebi izpovedal, ker vse tako dobro veš.

Hočevar: Ej, kaj hočemo, če vem.

Starešina: Kaj me briga, samo da sem dobil pravdo. Bilo bi mi jako žal, če bi jo bil izgubil — in če bi to vedel ti.

Hočevar: Ej, jaz vem, da si dobil pravdo, ali tudi vem, na kak način si jo dobil.

Starešina: Mogoče, da veš, ali mogoče, da tudi ne veš.

Hočevar: Bog varuj vsacega človeka, osobito pa siromaka pred peresom.

Starešina: Imaš prav. Pri sodnji bi morali pisati samo pošteni in petičnjaki (imoviti možje.) To bi bilo povsem v redu; no, potrebno bi bilo še marsikaj drugega, Miha! Toda kaj hočemo storiti? Človek mora biti zadovoljen s tem, kar je in kakor je.

Hočevar: Ta tvoja primera me spominja na basen, ki sem jo slišal od nekega romarja. Pravil jo je v družbi, v kateri sem bil tudi jaz, da je namreč neki puščavnik opisal ves svet v basnih, katere je znal vse na pamet. Prosili smo ga, da naj nam katero od teh basni pove — in on nam je pripovedoval ono, na katero me je malo popred spomnila tvoja beseda.

Starešina: No, brbljač, povej to basen!

Hočevar: Hvala Bogu, da jo znam še danes. Poslušaj jo: Tožila je ovca, da jo grozno mučijo volk, lisica, pes in mesar. Lisica, stoječ baš pred stajo (hlevom), sliši to zdihovalje ter reče ovci: „Moramo biti zadovoljni z modro uredbo, ki je na zemlji. Če bi se vse to preobrnilo, bilo bi še veliko hujše.“

„To čujem rada“, odgovori ovca, „toda samo v zaprti staji. Ako bi bila odprta, bi tega gotovo ne verjela. Dobro je sicer, da so volkovi, lisice in druge zveri, toda potrebno je tudi, da se ovčje staje dobro zapirajo ter da me slabotne živalce imamo dobre pastirje in pse čuvaje proti krvoločni zverini.“

Starešina: Verujem.

Hočevar: Čudim se, da to veruješ.

Starešina: Zakaj ne bi veroval? Potrebno je na vsak način, da imajo buteljni usmiljenje proti ovcam. No, pri tej ovčji milosrčnosti mi pride na misel še nekaj drugega.

Hočevvar: Kaj pa?

Starešina: Pri tej milosrčnosti nasproti ovcam morale bi vse živali, ki se hranijo z mesom, poginiti od lakote.

Hočevvar: Saj bi ne bilo veliko škode.

Starešina: Veš li ti to dobro?

Hočevvar: Ne mislim tako, kako sem vender nespameten. Zverinadi bi ne bilo treba pocepati od gladu, ker bi še vedno našla dovolj mrhovine in divjačine; to je za njo, ne pa domače živali, ki se rede s trudom, poleg tega jih moramo še dobro varovati.

Starešina: Potemtakem jim baš ne privoščiš, da bi pocrkale od gladu; to je vender lepo od tebe, prijatelja krotkih živali. Ali mene zebe; idimo v hišo.

Hočevvar: Ne morem, ker moram dalje.

Starešina: No, pa z Bogom, soseda! Na srečno snidenje. (Gre.)

Čurn in Hočevvar postojita še nekaj časa; prvi pravi na to drugemu: „Miha, ti si mu jih dobro zasolil“.

Hočevvar: Rad bi mu jih še popopril, da bi ga do jutri skelelo na jeziku.

Čurn: Pred tednom dni ne bi bil tako ž njim govoril.

Hočevvar: Pred tednom dni bi mi tudi on ne odgovarjal tako.

Čurn: To je tudi res. Ali, odkar jih je prvikrat dobil pod nos, postal je krotek, kakor moj pes.

Hočevvar: Kakor kdo meri, tako se mu tudi odmeri; to se je do zdaj uresničilo še povsodi, pa se bode uresničilo tudi pri Stiskaču.

Čurn: Bog me obvaruj take službe; jaz ne bi bil starešina, če bi mi Stiskač dal obe svoji hiši.

Hočevvar: In če bi ti kdo — recimo — tudi brez hiše ponudil starešinstvo (županstvo), kaj bi rekel na to?

Čurn: Ti bedak!

Hočevvar: In ti modrijan! Kaj bi storil? Zakaj ne? Ti bi tistemu, ki bi ti to ponudil, podal roko in bi ga lepo zahvalil.

Čurn: Misliš?

Hočevvar: Kako pa drugače!

Čurn: Zašla sva preveč v razgovor ter trativa čas. Z Bogom, Miha!

Hočevvar: Srečno, Miklavž!

(Dalje prih.)

Narodopisna češko-slovanska razstava v Pragi l. 1895.

(E. Gangl.)

II.

Šolstvo.

(Konec.)

meniti moram še ženska in deška ročna dela. Videl sem krasne čipke, kvačke, pletenje, vezenine, šivanje in druge take izdelke, katerim ne vem imena. S takimi prekrasnimi deli ženskih rok je okolo in okolo okrašena slika učiteljice Antonije Jelenove, katera je poslala na razstavo najlepše stvari te vrste. Obilo je bilo izloženih tudi izdelkov deških rok in to rezbarskih, mizarskih in lepljskih.

Vsak predmet ljudske in meščanske šole je bil popolen na tej razstavi. Ko bi hotel opisati še vse drugo, moral bi ponavljati samo hvalo. Rečem na kratko, da sem videl več, kakor sem pričakoval. Češko učiteljstvo, katero samo je poslalo na razstavo svoje uradne spise, literarne izdelke, šolske slike, načrte, podobe in fotografije posameznih šol v mestih in na deželi, rešilo je častno svojo nalogo in takó mnogo pripomóglo k popolnosti narodopisne razstave. A uporabilo je to razstavo tudi v vzgojno sredstvo. Dohajali so od blizu in daleč učitelji s svojimi otroci na razstavo in takó z zgodovino svojega rodu budili v nežnih srcih oni neugasni ogenj, ki razvnela sleharno češko dete v ljubezni do rodne zemlje. Ravno tisti dan, ko sem bil sam v razstavi, videl sem tak mladi roj čilih otrok pohajati po razstavi. Kakó iskrih očij so gledali mladi junaki na razstavljene predmete in svojemu nepopisnemu veselju so dajali duška s petjem narodnih pesmij.

Dà, to je tisto navdušenje, tista radost, s katero vrši češki učitelj svojo nalogo v mestu in na deželi. Bil sem v Novi Vesi, dobre tri ure od Prage. Tu me je pozdravilo do 20 čeških učiteljev. In tam ob poti je stala četa vaških otrok in z istim veseljem in ognjem je daljnim bratom klicala iskreni in presrečni svoj pozdrav, kakor možje in žene, ki so plakali ob našem prihodu. Tamošnji učitelj pa mi je dejal, da tako uči ljubezni mlade svoje rojake!

To je nauk, ki ne zamrè v človeškem sreči!

Podal sem s tem svojim poročilom nekako konturo, katere ne bode težko popolniti. Želim, da bi jednake obriske črtale tudi druge roke takrat, ko bomo v beli Ljubljani praznovali na slovenski narodopisni razstavi praznik svojega truda v naših uspešno delujočih ljudskih šolah. Vsaj v onem času ne bode mogel nihče reči, da požira naša

ljudska šola leto za letom tisočak za tisočakom! — Tako sem sanjal takrat, ko sem se vračal iz zlate Prage in ko sem v meglenem jutru zazrl pred seboj v rahlem jutranjem spanji snivajoče razvaline naše slovenske stolice.

Bilo je to 18. kimovca leta 1895.

Naši dopisi.

Iz krškega okraja. Občni zbor „Pedagogiškega društva“ v Krškem se je vršil 7. vel. travna ob obilni navzočnosti udov in gostov. Udeležili so se ga tudi nekateri iz Štajarske in Boštanjki g. župnik, ki je pristopil kot ud društvu.

Predsednikov namestnik J. Bezljaj otvori s prijaznim pozdravom navzočnikov — zborovanje, ter omenja proslave Pestalozzija, obriše v kratkih potezah njegove zasluge in povabi zborovalce zaklicati mu „slavo“!

Tajnik prečita poročilo o društvenem delovanju od zadnjega občnega zbora, omeni zborovanje v Novem Mestu in pojasni zadnje odboroze izjave v časopih. Navzočniki so se strinjali povsem in soglasno z odborovim postopanjem, ter mu izrekli najtoplejšo zahvalo. Tajnik nadalje poroča o vsebini letošnje društvene knjige. „Pedagogiški letnik“ prinese sledečo stvarino: 1.) Francšek Jamšek (životopis s sliko). 2.) Važni spisi Jana Komenskega. 3.) O situacijskih črtežih in risani zemljevidov (s prilogo). 4.) Dopisovanje v meničnih zadevah. 5.) Pogled v kemijo in alkemijo. 6.) O lepomisli v ljudski šoli. 7.) So li deška ročna dela potrebna ali ne in kako jih je gojiti? 8.) O kolegijalnosti. 9.) Ozir po pedagogiskem polji po Slovenskem od leta 1892.—1896. (s slikami Praprotnika, Ribnikarja in Tomšiča). 10.) Nova šolska klop in tabla (s podobo). 11.) Donesek k strokovni terminologiji. 12.) Zgodovinska črtica o hrvatskem šolstvu. 13.) Tajnikovo poročilo o društvenem delovanju.

Prošnja „Zaveze“ za Ribnikarjev spomenik se izroči odboru v priporočilno rešitev.

Blagajnikovo poročilo se vzame na znanje in se mu da po pregledu absolutorij. V blagajni je bilo 87 gld. 7 kr. gotovine in tej so navzoči udje dodali še nekaj goldinarjev. V odbor se volijo prejšnji gospodje, mesto odšlega predsednika izbere se g. nadzornik A. Šest; odbor potem določi predsednikom g. J. Bezljaja, tajnikom g. J. Rupnika, blagajnikom g. F. Rosmana, pevovodjem g. dr. T. Romiha in odbornikom gg. J. Lapajnetu, J. Ravnikarja in A. Šesta.

Letnina ostane prejšnja, določitev cene knjigi neudom prepusti se odboru.

Obsirno poročilo o vzgoji je dopadlo, ter se naprosilo poročevalca naj za prihodnje zborovanje izbere posamezne točke v kratkih potezah, da se o znameniti stvari otvori obsirna debata, kar danes radi poznega časa ni bilo mogoče.

Ogledal se je potem g. Ivančev reliefni zemljevid krške okolice, katerega je izdelovatelj natančneje pojasnil. Za prihodnje zborovanje določil se je Boštanj in mesec vinotok potem pa se je zaključilo zborovanje s trikratnim „Živijo klicem“ presvitlemu cesarju Francu Jožefu I.

Po zborovanji zbrali smo se v gostilni „Na pošti“ pri čaši svežega piva, ter se razšli v mraku s bratskim pozdravom in s klicem: „Na veselo snidenje jeseni v Boštanji!“

Flor. Rosman.

Vestnik.

Cesar Franc Jožefova ustanova za učiteljske sirote na Kranjskem: G. Benedik Karol, nadučitelj v Smledniku, za prvo četrtletje t. l. 0-90 gld.; gđc. Petrovčič Ana, učiteljica v Smledniku, za prvo četrtletje t. l. 0-60 gld.; g. Franc Štefančič,

učitelj v Črnomlju, za pol tega leta 1-80 gld.; gđc. Marija Clarici, učiteljica v Novem Mestu, za prvo četrtletje t. l. 0-60 gld.; gđc. Hedviga Rozina, učiteljica v Novem Mestu, 0-60 gld.; gđc. Viljemina Pec, nadučiteljica v Novem Mestu, 0-90 gld.

Učiteljski konvikt: G. Pintar Josip, učitelj v Tunjicah pri Kamniku, 2 K; gđc. Olga Gasperin, učiteljica v Kostanjevici, je nabrala v veseli družbi 3 K; gosp. Franc Stefančič, učitelj v Črnomlju, 1 K; sl. posojilnica v Logatci 20 K; g. Ulrik Konjar, učitelj v Motniku, 2 K.

Za A. Praprotnikov spomenik: Preč. gosp. Ivan Vrhovnik, mestni župnik v Trnovem v Ljubljani, 4 K.

Prošnja. Vse p. i. gg. tovariše in tovarišice, katerim smo poslali „Domačo vzgojo“ v razpečevanje, prav lepo prosimo, da nam čim preje pošljejo skupljeni denar, kateri do danes še tega niso storili.

Koncert v korist „učiteljskemu konviktu“ priredi učiteljsvo postojanskega okraja ob priliki okrajne učiteljske konferencije dne 1. mal. srpana t. l. v Postojini. Kakor čujemo, se tudi učiteljsvo kranjskega in radovljiškega okraja prav pridno pripravlja in vadi za koncerte v Kranji, Škofji Loki, Radovljici in na Bledu. — Tako je prav! Le naprej! Mi vstajamo — — —!

Izlet na Planino nad Jesenicami na Gorenjskem priredi „Slovensko učiteljsko društvo“ dne 11. rožnika t. l. Odhod iz Ljubljane ob 7. uri zjutraj z gorenjskim vlakom, povratek ob 9. uri zvečer. Želeti bi bilo, da se pridružitna temu izletu tudi učiteljski društvi kranjskega in radovljiškega okraja. Gosti dobro došli!

Novi župan ljubljanski. Dne 7. t. m. je bil jednoglasno izvoljen županom deželnega stolnega mesta deželni poslanec g. Ivan Hribar. Novi župan si je kot mestni odbornik pridobil veliko zaslug za mesto ljubljansko, zlasti za vodovod in pa za osnovo mestne hranilnice.

Porojen je bil Ivan Hribar dne 19. kimovca 1851 v Trzinu od priprostih kmet-skih starišev. Ljudsko šolo je obiskoval doma in ker je bil zelo priden in nadarjen, je prišel s tujo podporo na ljubljansko gimnazijo. Na višjo gimnazijo je šel v Novo Mesto. Tu je ustanovil dijaško čitalnico. Ze kot tretješolec se je pričel učiti raznih slovanskih jezikov, kakor češčine, hrvaščine, ruščine i. t. d. Odlikoval se je zlasti v slovenščini, katero je celo nekaterikrat smel predavati v šoli svojim součencem.

Leta 1870. je zapustil novomeško gimnazijo ter se napolil v Prago z nadejo, da tam dobi podporo za nadaljevanje svojih nauk. Ali sreča mu ni bila mila. Zaradi pomanjkanja gmohe podpore je popustil študije ter vstopil pri banki „Slaviji“. Sbrbel pa je privatno za to, da si je popolnjeval svoje znanje zlasti v literarnem pogledu. Ker je bil zelo priden, je kot uradnik „Slavije“ hitro napredoval. L. 1873. je bil imenovan za knjigovodjo pri gen. zastopu na Dunaji in l. 1874. pa načelnikom. L. 1876. je prevzel gen. zastop za slovenske dežele, kojega je premestil iz Trsta v Ljubljano. Tu je bil hitro znan kot jeden najdelavnejših rodoljubov. V občinski svet ljubljanski je bil izvoljen leta 1882. ter odslej ostal njegov član do današnjega dne. Za njegove zasluge za stolno mesto je bil imenovan l. 1890. častnim meščanom.

Po življenji, bogatem izkušenj in del, namenjen je sedaj gospod Ivan Hribar načelnikom ljubljanskega mesta. Jednoglasnost, s katero je dosegel to lepo čast, je dokaz nenavadnega zaupanja in trdne zaslombe, katero ima v občinskem svetu. Potreben je tega in onega ljubljanski župan sedanji čas, ker toliko del in skrbj ga še ni čakalo. Narodni klub storil je patrijotično dolžnost, da se je odločil soglasno za Hribarja, ki je zlasti po grozni katastrofi na vse strani dokazoval, da ga srce neumorno žene k delovanju za novo, boljšo dobo bele Ljubljane. V splošnem interesu naše slovenske prvostolnice in narodnega ugleda nimamo druge želje, kakor da bi novoizvoljeni župan ohranil svoje zdravje in svojo dosedanja čilo moč od dne, ko dobi Najvišje potrjenje, še mnoga leta, v katerih mu bode mogoče k sedanjim svojim zaslugam za Ljubljano in slovensko stvar nazitati novih in še večjih!

Iz življenja in delovanja novoizvoljenega župana zrcali se nam neumorna pridnost in delavnost, vstrajnost in najčistejši značaj. Življenje in delovanje tega vrlega moža naj nas spodbuja, kako je treba delovati za blagor človeštva.

Učiteljsvu in šoli je novi g. župan že od nekdaj naklonjen, dobro vedoč, da blagor ljudstva sloni na dobro urejeni šoli, oziroma učiteljsvu. Tem več prilike bode imel v svojem novem dostojanstvu storiti za mestno učiteljsvo, ker se bode kot predsednik c. kr. mestnega šolskega sveta lahko prepričal, kako težavno in trudopolno je delovanje mestnih ljudskih učiteljev. Prepričani smo mestni učitelji in učiteljice, da novi predsednik c. kr. mestnega šolskega sveta ne bode zamudil nobene prilike, kjer bi bilo mogoče nam na ta ali drugi način pomagati, zato vsi novoizvoljenega gospoda župana od srca pozdravljamo!

Iz „Zaveze slovenskih učiteljskih društev.“ Upravni odbor „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“ je v svoji seji dne 6. aprila t. l. soglasno sklenil, da se izjavi za prenosno in premestitev „Pedagogiškega društva“ iz Krškega v Ljubljano.

Direktorij „Zaveze“ ni hotel takoj priobčiti označene izjave v nadi, da se gosp. „Predsednik“ in odbor sama mirnim potom poravnata ter storita, kar bi bilo v prosep „Ped. društva“. A v tem so zavladale v društvu še zmedenejšie razmere: gosp. „Predsednik“ sam sklicuje občni zbor v Ljubljano, odbor pa v Krško. Bojimo se, da pridemo tudi tu do razdora v škodo narodnemu šolstvu.

Zato prosi podpisani direktorij v imenu slovenskega učiteljstva, da naj se ne ustanovi novo „Ped. društvo“. Zaradi sloge naj blagovolita gosp. „Predsednik“ in odbor preklicati sklicana občna zbora, skliče pa naj se občni zbor za časa glavne skupščine Zaveze v Opatijo, da ondi, ko bode zbranega mnogo slovenskega učiteljstva, stvar uredimo. Direktorij „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“ v St. Juriji p. Kranji, 8. maja 1896.

J. Šega s. r. tajnik.

L. Jelenc s. r. predsednik.

Naznanilo. Z ozirom na prošnjo „Zavezinoga direktorija“ z dne 8. maja 1896 se osnovalno pedagogiško-književno zborovanje, ki je bilo določeno na 26. maja 1896 v Ljubljani, preloži na poznejši čas. Med tem se ukrenejo vse potrebne priprave.

Osnovni odbor.

Pismene naloge za izpite učne usposobljenosti v Ljubljani. a) Za meščanske šole. Iz pedagogike: Nemški: 1. Es ist das Wesen der cyklischen Lehrpläne zu definieren und sind deren Vorzüge klarzulegen. 2. Salzmann als paedagogischer Schriftsteller ist zu besprechen.

Slovenski: 1. „Vsak pouk bodi vzgojevalen in naj služi vsestranski izobrazbi“. To pravilo je dokazati o skupini izvoljenih predmetov. 2. Šolska organizacija cesarice Marije Terezije je kratko naslikati.

Iz nemščine: Die Hauptströmungen in der deutschen Literatur des 18. Jahrhunderts. (Streit der Leipziger und Schweizer, Klopstock, Bürger, Sturm und Drang, Göthe, Schiller.)

Iz zgodovine: 1. Die Icinisch-sextischen Gesetze in Rom. 2. Weltlage zur Zeit der Hohenstaufen. 3. Begründung der englischen Herrschaft in Ostindien.

Iz zemljepisja: 1. Kartenskizze von Tirol mit einem Culturbilde dieses Landes. 2. Die Niederlande mit den aussereuropäischen Besitzungen. 3. Scheinbare Bewegung der Sonne für den nördlichen Polarkreis.

Iz matematike: 1. $\frac{16 - x}{4} - \frac{2(x - 11)}{x - 6} = \frac{x - 4}{12}$, $x = ?$

2. Der Inhalt eines geraden Kegels ist aus der Oberfläche ($O = 2808.6 \text{ m}^2$ und der Seite ($S = 36 \text{ m}$) zu berechnen. 3. Za katero zemljepisno širino znaša stopnja vzporednega kroga 80 km ? (polmer zemlje $r = 6377.4 \text{ km}$).

Iz naravoslovja: 1. Der Morse'sche Schreibtelegraph ist eingehend zu beschreiben. 2. Sredobežnost in nje učinki. 3. Das menschliche Auge ist eingehend zu beschreiben und das Zustandekommen des deutlichen Sehens zu erörtern.

Iz naravopisja: 1. Živčevje človeškega telesa. 2. Die Korbbllütler (Compositen), ihre charakteristischen Merkmale und ihre Bedeutung. 3. Das Steinsalz (methodische Behandlung).

b) Za ljudske šole: Iz pedagogike. Worin besteht die rechte Lehrweise und inwiefern kann sie erworben werden? Slovenski: Kako se more opirati učitelj (učiteljica) na individualnost učencev?

Iz računstva: 1. Trgovec dobi iz Trsta 4 zaboje grozdjčja, imajoče 972 kg . nečiste teže, tare se računui po 18 kg od zaboja, 100 kg čiste teže po 6 kg , senzarije $\frac{1}{2}\%$, provizije 2% ; carina, vozniina in drugi stroški znašajo $137 \text{ K } 30 \text{ h}$; po čem mora prodati kg , ako hoče imeti 15% dobička? 2. V jednokrakem trapezu merita vzporedni stranici oziroma 8 dm in 5 dm , nevzporedni stranici pa po 25 dm ; kolika je stranica ploščinsko-jednakega pravilnega trikotnika? 3. Der Kubikinhalt einer senkrechten 2.4 m hohen quadratischen Pyramide beträgt 1568 m^3 ; wie gross ist ihre Oberfläche?

Iz realij: Iz zemljepisja: Wie ist das Orientieren in der Volksschule zu lehren? Iz naravoslovja: Gute und schlechte Wärmeleiter und ihre Anwendung. Iz naravopisja: Lastovica (metodična razprava).

Iz pedagogike za specialni izpit za nemški učni jezik: Geduld, die erste Tugend des Lehrers.

Za poučevanje na goslih v meščanskih šolah: 1. Was verstehen wir unter der Bezeichnung „grosse und kleine Halbtöne“, wie stellen sich dieselben als Intervalle betrachtet vor, und welche Intervalle werden aus ihren Umkehrungen? 2. Welche Meister haben sich im Violinunterricht besondere Verdienste erworben? (Geschichtliche Skizze über dieselben nebst Angabe ihrer auf den Violinunterricht fort-

schrittlich einwirkenden Werke). 3. Was versteht man unter „Lage“? Unter welchen Voraussetzungen kann man mit dem Studium der höheren Lagen beginnen? Welche Arten von Uebungen sind zur Erlernung derselben am zweckmässigsten und worauf hat man bei dem Lagen-Studium besonders zu achten? Welche Vortheile gewährt die Kenntniss des höheren Lagenspieles sowie die Anwendung des Lagenwechsels?

Za specijalni izpit iz francoščine. Nemški. Welche Vortheile gewährt uns die genaue Kenntniss der modernen Sprachen?

Iz francoščine je pa dobila vsaka kandidatinja posebno nalogo.

Zgodbe sv. pisma za nižje razrede ljudskih šol. S 47 podobami. Nemški spisal dr. Friderik J. Knecht. Poslovenil Ivan Skuhala, dekan v Ljutomeru. Četrti popravljeni natis. Odobrilo visoko c. kr. ministerstvo za uk in bogočastje z odlokom z dne 17. junija 1895 št. 4751 za ljubljansko škofijo. Freiburg v Breisgavi. 1896. Herderjeva založnica. Dunaj I, Wollzeile 33. B. Herder. zaloga. Založna cena, vezana 26 kr.

Abecednik za slovenske ljudske šole. Sestavila A. Razinger in A. Žumer, ljudska učiteljca. Deveti predelani natisek. Cena vezani knjigi 20 kr. V Ljubljani. Tiškala in založila Kleinmayr & Bamberg. 1896. — Kakor znano, je osma izdaja tega Abecednika popolnoma pošla, zato sta gg. založnika prav vstregla potrebam ljudskega šolstva, da sta pravočasno izdala deveti natisek, ki najbolj spričuje, kako se je Razinger-Žumrov Abecednik priljubil slovenskemu učiteljstvu. Ta izdaja se odlikuje s posebno lepimi slikami pri posameznih malih črkah, kakoršnih ni najti v nobeni izdaji nemških abecednikov, zato smo prepričani, da bode učiteljstvo tem raje segalo po njem.

Stalna razstava učil. Vođstvo I. mestne deške ljudske šole v Poljskih ulicah v Ljubljani s tem naznanja, da se stalna razstava učil, katera je nameščena na tej šoli, odprta vsak četrtek od 10.—11. ure dopoldne, kateri čas si jo sleherni lahko ogleda. Če pride na četrtek praznik, ni razstava odprta, takisto je zatvorjena o počitnicah. Vender si jo lahko vsak tudi v tem času ogleda, ako se ob počitniških uradnih dneh zglati pri šolskem voditeljstvu. Vođstvo I. mestne deške ljudske šole novič iskreno prosi vsakogar, ki ima kako pripravo in praktično učilo, naj je blagovolji uposlati stalni naši razstavi, da se s tem bolj obogati na čast slovenskemu učiteljstvu.

Za naš konvikt. Neki gospod v Ljubljani uplača učiteljskemu konviktu za vsako pavovo pero, katero mu kdorkoli pošlje, 2 kr. Prosimo svoje čitatelje, da naj upvažejo navedeno, in če ima ali lahko dobi kdo kako pavovo pero, (seveda mora biti celo), naj je pošlje našemu uredništvu, da je potlej oddamo dotičnemu gospodu in v blagajnico spravimo nekoliko drobiža za naš konvikt.

Knjižnice za mladino je izišel 16. snopič ter prinaša: „Antona Slomškega spisi, zbrani za mladino“. III. snopič, Basni, prilike in povesti. Za nižjo in srednjo stopnjo odbral in priredil Janez Koprivnik.

Zemljevid kamniškega okraja je pred kratkem izišel. Prirejen je za 3. šolsko leto ter se prodaje učencem po 11 krajcarjev. Visoki c. kr. deželni šolski svet ga je z razpisom z dne 29. sušca t. l. št. 631 za vporabo na šolah kamniškega okraja odobril. Založilo ga je okrajno učiteljsko društvo. V kratkem prinesemo strokovnjaško oceno; za danes rečemo le, da dela ta zemljevid vso čast vrlemu učiteljstvu kamniškega okraja, ker je res tak, kakoršni morajo zemljevidi te vrste prav za prav biti.

Ilustrovan izdaja Jenkovih pesmij. V zalogi knjigotržnica gosp. Otona Fischerja (na Kongresnem trgu v Ljubljani) je ravnokar izšla krasna knjiga: prvi zvezek „Pesmi“ Simona Jenka, uredil Anton Funtek, izvirne ilustracije risala Ivana Kobilca. Cena v rudeče usnje vezanemu izvodu 1 gld., po pošti 1 gld. 5 kr.

Pogreb monsgr. Luke Jerana bil je jasen dokaz, kakó visoko čislan je bil pokojnik pri vseh slojih občinstva ljubljanskega. Truplo pokojnikovo je blagoslovil knežškof dr. Missia, spreved je vodil prošt dr. Klofutar. Sprevedo so se udeležila poleg dijakov in gojencev ter gojenk sirotišč, razna društva s svojimi zastavami, dež. glavar Detela, več dež. poslancev, ljubljanski župan na čelu raznih občinskih svetovalcev in ogromna množica ljudstva, med katerim je bilo do 100 duhovnikov škofije ljubljanske. Na krsti bilo je več lepih vencev, med temi venec „Slovenske Matice“.

Spremembe v grbih avstrijskih nadvojvodij. Nj. Vel. cesar je odredil, da se ima grb avstrijskih nadvojvodij premeniti v toliko, da je brisati iz grbov znake mesta Milana in Benetk, koja sta bila doslej v grbih avstrijskih nadvojvodij. Namesto teh dveh znakov vsprejeti je v grb znamenje Spodnje Avstrije, koje znamenje doslej ni bilo slikano v grbih nadvojvodij.

Kako na Ogerskem razpisujejo službe. V slovaški občini Sohor je bila izpraznjena služba učitelja. V uradnem listu naučnega ministerstva bil je sledeči razpis: „Išče

se učitelj, ki bi mogel čisto slovaško občino Sohor pomadžariti.“ Kaj takega je mogoče le na Ogerskem.

Ljubljanski župan gosp. Peter Grasselli se je odpovedal županstvu. Županovale je 14 let in za njegovega županstva se je Ljubljana jako povzdignila. Zgradil se je vodovod, sezidalo in razširilo več šol, nova vojašnica, napravilo več novih cest. Pod njegovim županstvom so se začele priprave za električno razsvetljavo. Za Grassellijevega županovanja je cesar dvakrat obiskal ljubljansko mesto. Prvi pot 1883. leta, ko je bila 600letnica, od kar je kranjska dežela pod habsburško vladajočo rodbino in 1895. leta, ko je vladar obiskal nesrečno mesto po velikem potresu. Cesar je bivšega župana bil za razne zasluge odlikoval z redom železne krone III. vrste. Peter Grasselli je tudi mesto ljubljansko zastopal v deželnem in nekaj časa tudi v državnem zboru in bil je tudi dalje časa namestnik deželnega glavarja. Učitelstvu je bil naklonjen.

Odborova seja „Slovenske Matice“ bode v sredo dné 27. t. m. ob 5. uri popoldne.

Za nagroben spominek V. Ribnikarjev so darovali: Slavna učit. društva Celje 5 gld., Slovenjgradec 3 gld., Ljutomer 3 gld., Kamnik 5 gld., Gornjigrad 2 gld., Konjice 2 50 gld. in društveniki Gornjegraskega učit. društva 2 gld. Skupaj: 22 gld. 50 kr. Srčna hvala! Do sedaj je nabranih 97 gld.

Dol. Logatec 12. vel. travna 1896.

Ivan Šega.

25letnica učit. društva za celjski in laški okraj je preložena na jesen in se bode takrat vršila v novem „Narodnem domu“, ker je sedaj gosp. Anton Skoberne, gostilničar pri „Zamorcu“ v Celji, vže obljubljene prostore zopet odpovedal.

Usposobljenostni izpiti. Meseca maja so bili aprobirani v Ljubljani sledeči kandidati ozir. kandidatnje: *A)* za meščanske šole, I skup. z nemškim učnim jezikom. Gospodični 1. Saverny Dolores in 2. Zündel Marija (z odl.); za meščanske šole, II. skup. z nemškim in slovenskim učnim jezikom gospoda 3. Verbič Josip in 4. Vrščaj Ivan; *B)* za francoščino z nemškim učnim jezikom: Gospodične 5. Baar Rafaela, 6. Bauer Adolfin, 7. Bauer Matilda in 8. Villa Benvenuta; *C)* za nemški učni jezik na ljudskih šolah: 9. gospod Komac Adolf; *D)* za poučevanje na goslih v meščanskih šolah: 10. gospod Hanreich-Thode Josip; *E)* za ljudske šole s slov. učnim jezikom gospodi 11. Igljč Kornelij in 12. Kos Anton, z nemškim in slovenskim jezikom pa gospodi 13. Jordan Fran, 14. Lavtizar Fran 15. Šabec Avgustin (z odl.) in gospodične 16. Fatur Apolonija, 17. Götzl Viktorija, 18. Jamšek Serafina, 19. Lapajne Hermina, 20. Lešnjak Karolina, 21. Prevc Albina, 22. Ravnikar Hermína, 23. Rekar Ernestina (z odl.) 24. š. sestra Ribežl Alfonza, 25. Schescharg Marija, 26. Sucher Marta, š. sestra Šah Danijela, in 28. Wieltchnig Marcelina, z nemškim učnim jezikom pa 29. gospodična Murgel Leontina.

Belokranjsko učiteljsko društvo zborovalo bode dne 11. junija ob 9. uri popoldne v prostorih Franc-Jozefove šole v Črnomlju z nastopnim vspešnim: 1. Poročilo odboro. 2. Učitelstvo in narodno gospodarstvo (govori društ. predsednik F. Šetina). 3. Preosnova pravil v svrhu boljšega uspevanja društva (poročevalca F. Lovšin in F. Stefančič. 4. Došli dopisi. 5. Predlogi. 6. Volitev delegatov. 7. Volitev novega vodstva. Ker je zlasti 3. točka važna za bodočnost društva, prosijo se gg. društveniki polnoštevilno udeležiti se zborovanja.

Odbor.

Tudi stoletnica! V tekočem letu 1896. bode 100 let, odkar so vpeljali ono cevi podobno pokrivalo, katero gospôda imenuje cilinder, navadni ljudje „kana“ ali „pinja“. Omislili so ga Angleži, od tod je prišel v Pariz in kmalu potem je ves svet nosil „cilinder“.

Listnica uredništva: *G. dr. Ivan Borštnik:* Za to številko prepozno došlo; pride torej prihodnjič na vrsto. Pozdrav! *G. M. Poklualcar:* Prihodnjič gotovo! Pozdrav!

Spominjajte se „učiteljskega konvikta“ pri raznih prilikah in zborovanjih!

«Učiteljski Tovariš» izhaja na 1 poli male osmerke 1. in 16. dan vsakega meseca; ako je pa na ta dan nedelja ali praznik, izide dan poprej ali pa dan pozneje. — List stoji za vse leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 50 kr. Udje «Slovenskega učiteljskega društva» plačajo na leto 2 gld. naročnine in 1 gld. udnine.

Spisi naj se blagoizvolijo pošiljati uredništvu v Ljubljani, Šubičeve ulice št. 3; naročnino pa prejema gospod A. Kecelj v Ljubljani na Kongresnem trgu št. 2.

Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko.

Izdavatelj in lastnik: Slovensko učiteljsko društvo v Ljubljani.

Tisek R. Milčičeve tiskarne v Ljubljani.